

BOER B.V.

Boer Meerkerk Holding B.V.

Bestaande uit:

Boer Meerkerk Holding B.V.
Boer B.V. (v.b. J.A. Boer Kraanverhuur B.V.)
Boer Meerkerk Groen B.V.
Transportbedrijf J.A. Boer B.V.

Energiebeoordeling

Conform ISO 50001 § 4.4.3

Datum:	Februari 2020
Status:	Definitief
Opgesteld door:	Tienmorgen Advies
Contactpersoon:	Edwin Boerman
Telefoonnummer:	0184-633875
E-mail adres	e.boerman@tienmorgenadvies.nl

Inhoudsopgave

1.	Reikwijdte	3
2.	Inleiding	3
3.	Omschrijving activiteiten	3
4.	Analyse op hoofdlijnen van de huidige en historische CO ₂ -emissie	4
5.	Gedetailleerde analyse	8
5.1	Algemeen	8
5.2	Scope 1	11
5.3	Scope 2	14
5.4	Conclusie	14
6.	Controle stand van zaken maatregelen	15
6.1	Geplande maatregelen	15
6.2	Voortgang maatregelen	15
7.	Vastleggen van prioriteiten en kansen	16
7.1	Algemeen	16
7.2	Stand van zaken m.b.t. de maatregellijst CO ₂ -Prestatieladder	16
7.3	Erkende maatregelen voor energiebesparing in gebouwen	17
7.4	Maatregelen doelmatig beheer en onderhoud	41
7.5	Kansen voor verbetering van de energieprestatie	43
8.	Conclusie:	45

1. Reikwijdte

Deze energiebeoordeling geeft invulling aan de eis 2.A.3. en 1.B.1 van de CO₂-Prestatieladder versie 3.0, 10 juni 2015.

De energiebeoordeling wordt ieder jaar uitgevoerd, aan het management ter beschikking gesteld en in de directiebeoordeling meegenomen.

2. Inleiding

De energiebeoordeling geeft een analyse van de meest significante energieaspecten. Een energiebeoordeling geeft meer zekerheid dat alle relevante energiestromen en het reductiepotentieel in beeld zijn.

Het verslag omvat de volgende onderdelen:

- Een analyse op hoofdlijnen van het huidige en historische energieverbruik.
- Gedetailleerde analyse voor het identificeren van de faciliteiten, apparaten of processen die een significante invloed op het energieverbruik hebben.
- Het identificeren, vastleggen van prioriteiten en documenteren van kansen voor verbetering van de energieprestatie.

3. Omschrijving activiteiten

De activiteiten van Boer Meerkerk Holding B.V. bestaan in hoofdzaak uit aannemen en uitvoeren van heikwerken en het verhuren van kranen en hoogwerkers.

De locaties die direct gerelateerd zijn aan de hoofdactiviteiten zijn:
Kantoor, werkplaats en projectlocaties (bouwplaatsen).

In dit verslag wordt het energieverbruik ook gerelateerd aan factoren die direct van invloed zijn op het energieverbruik. Door het beschouwen van het specifieke energieverbruik wordt de consumptie als het ware gecorrigeerd en is een vergelijking te maken met voorgaande jaren. Hierdoor is een oordeel te geven over de al dan niet behaalde reductiedoelstellingen.

De factoren die direct en hoofdzakelijk verantwoordelijk zijn voor het energieverbruik zijn: brutomarge (omzet) en logistiek (afstand werklocatie).

4. Analyse op hoofdlijnen van de huidige en historische CO₂-emissie

Het jaarlijkse energieverbruik van Boer Meerkerk Holding B.V. over de laatste volledige kalenderjaren is vastgesteld op basis van het noteren van de meterstanden van de elektriciteits- en gasmaatschappij en opgave brandstofleveranciers. Onderstaande tabel (CO₂-footprint) geeft het energieverbruik (CO₂-uitstoot in tonnen) van 2019 ten opzichte van 2016 weer.

		2016	2019		
		referentie		Verskil met 2016	
Omschrijving	Eenheid	Ton CO ₂	Ton CO ₂	Absoluut	%
Scope 1					
Verwarming	m ³	17,50	37,73	20,2	115,6%
Brandstof bedrijfsautos	liter	1.520,80	2.050,36	529,6	34,8%
Brandstof hijskranen en hoogwerkers	liter	2.574,29	2.731,57	157,3	6,1%
Brandstof heistellingen	liter	772,50	1.060,00	287,5	37,2%
Brandstof diversen	liter	160,70	64,50	-96,2	-59,9%
Totaal Scope 1		5.045,79	5.944,16	898,4	17,8%
Scope 2					
Elektriciteit	kWh	57,70	64,00	6,3	10,9%
Totaal scope 1 en 2		5.103,49	6.008,15	904,7	17,7%

Waarneembaar is dat de absolute CO₂-emissie ten opzichte van 2016 met 17,7% is gestegen.

Boer Meerkerk Holding B.V. wil ten opzichte van 2016 in 2021 een totale reductie realiseren van 7,3% Dit komt overeen met een reductie van 373,3 ton.

De reductie in scope 1 bedraagt 7,3% van overeenkomt met een reductie van 369,2 ton. De reductie in scope 2 bedraagt 8,7% wat overeenkomt met een reductie van 4,1 ton.

In de tabellen worden de verschillende maatregelen (op basis van het directieoverleg februari 2019) en de invloed op de CO₂-emissie aangegeven. De maatregelen zijn genummerd. De volgende nummering is hierbij aangehouden:

	Omschrijving	Wanneer/Hoe
1	Groene stroom toepassen bij nieuwe contract	31-12-2020 eindigt huidig contract. Met nieuw contract optie tot groene stroom toepassen.
2	Labelverbetering, in 2023 label C	De bouwer van het kantoor weet het label niet. Optie om onderzoek te laten doen naar label.
3	Opstarttijd cv-installatie regelen op basis van buitentemperatuur	Het betreft een vervanging van de regeling. 2018
4	Vervangen binnenverlichting	Kijken waar nog TL is, dit vervangen voor Led z.s.m.
5	Onnodig branden buitenverlichting voorkomen	Voorzien van schakelaar. 2018
6	Geïnstalleerd vermogen buitenverlichting voorkomen	Led toepassen 2018
7	Energeregistratie- en bewakingssysteem (EBS)	Essent Toon systeem eerst afwachten.
8	Laadpaal plaatsen	Najaar 2019
9	Nieuwbouw werkplaats energieneutraal bouwen	Onderzoek naar IJB Energiepalen.

De correctiefactoren worden aangeduid met een letter. De verklaring van de letters is als volgt:

- A CO₂ benzine/bruto marge in miljoen Euro
- B CO₂-emissie gas/graaddag
- C CO₂ diesel/bruto marge in miljoen Euro
- D CO₂ elektriciteit/FTE

De totale reductie in scope 1 is in de onderstaande tabel weergegeven

Reductie Scope 1		Maatregel						
	1	4	5	6	7	8	9	Totaal
Scope 1 emissie in 2016 in ton	5057,6							
In welk jaar wordt de reductie gerealiseerd	2020	2019	2018	2018	2021	2021	2021	
Reductie doelstelling absoluut in ton	0	11,7	1,754	2,45	100,7	100,7	151,1	368,404
Reductiedoelstelling in %	0,00%	0,23%	0,03%	0,05%	1,99%	1,99%	2,99%	7,28%
Streefwaarde 2017 (absoluut in ton CO ₂)	0	0	0	0	20,14	20,14	0	40,28
Streefwaarde 2018 (absoluut in ton CO ₂)	0,324	0	1,754	2,45	40,28	40,28	60,44	145,528
Streefwaarde 2019 (absoluut in ton CO ₂)	0,486	11,7	1,754	2,45	60,42	60,42	90,66	227,89
Streefwaarde 2020 (absoluut in ton CO ₂)	0,648	11,7	1,754	2,45	80,56	80,56	120,88	298,552
Streefwaarde 2021 (absoluut in ton CO ₂)	0,81	11,7	1,754	2,45	100,7	100,7	151,1	369,214

Gecorrigeerde besparing							
Correctiefactor	A	A	B	B	C	C	C
Hoeveelheid correctiefactor in 2016	18,337	2833	2833	2833	18,337	18,337	18,337
Hoeveelheid in 2016 (CO ₂ /correctiefactor)	0,940	0,006	0,006	1,785	265,147	265,147	265,147
Reductie (in CO ₂ /correctiefactor)	0,000	0,004	0,001	0,001	5,492	5,492	8,240

De totale reductie scope 2 ziet er als volgt uit:

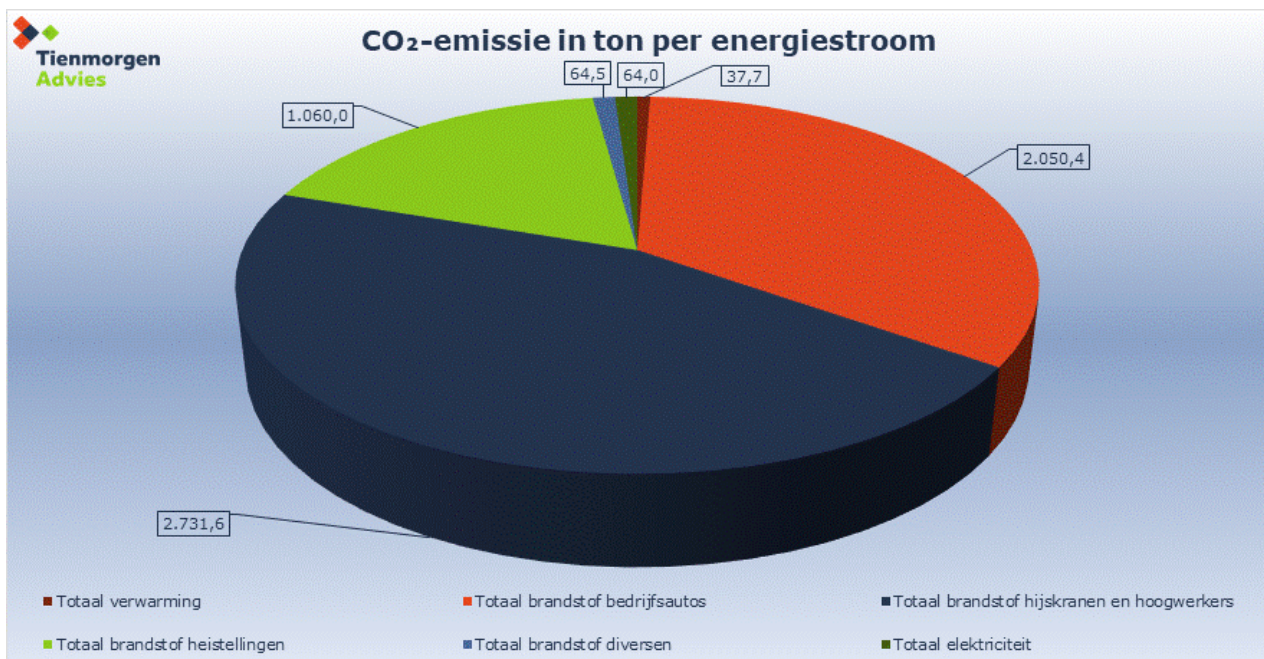
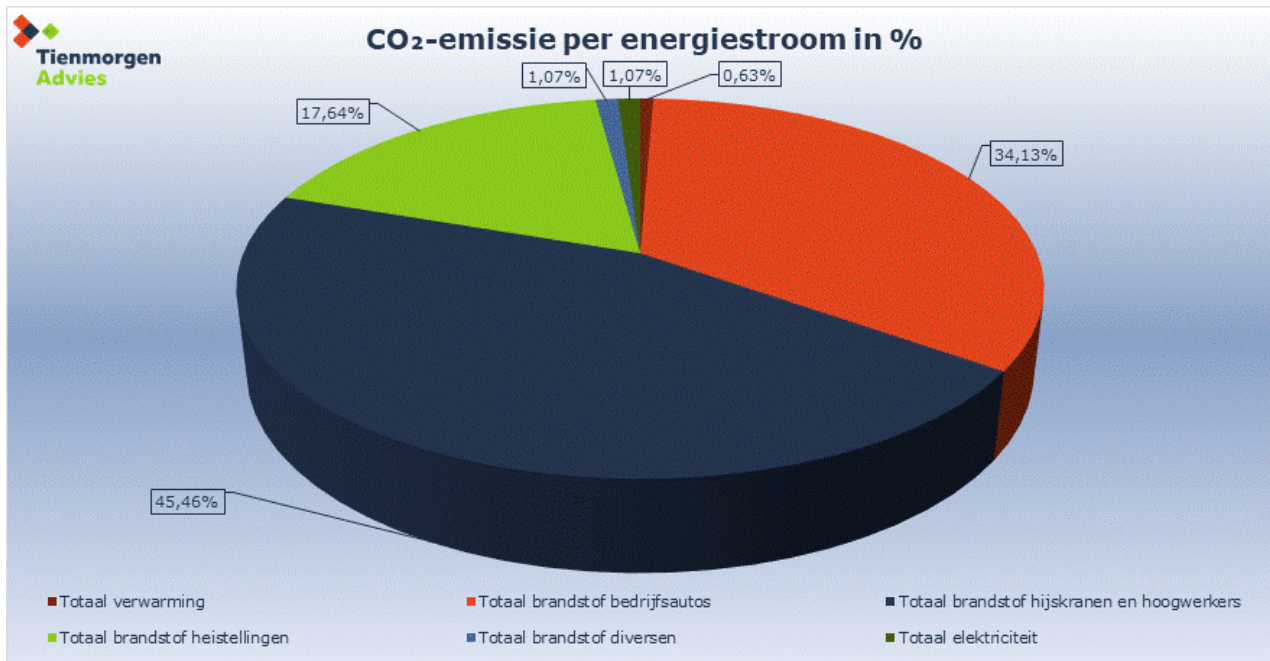
Reductie Scope 2		Maatregel				
	1	2	3	10	11	Totaal
Scope 1 emissie in 2016 in ton	46,8					0,9
In welk jaar wordt de reductie gerealiseerd	2020	2017	2018	2018	2018	
Reductie doelstelling absoluut in ton	0	0,137	7	0,2	0,9	8,237
Reductiedoelstelling in %	0,00%	0,293%	14,96%	0,43%	1,92%	17,60%
Streefwaarde 2017 (absoluut in ton CO ₂)	0	0,137	0	0,2	0,9	1,237
Streefwaarde 2018 (absoluut in ton CO ₂)	0	0,137	7	0,2	0,9	8,237
Streefwaarde 2019 (absoluut in ton CO ₂)	0	0,137	7	0,2	0,9	8,237
Streefwaarde 2020 (absoluut in ton CO ₂)	0	0,137	7	0,2	0,9	8,237
Streefwaarde 2021 (absoluut in ton CO ₂)	0	0,137	7	0,2	0,9	8,237

Gecorrigeerde besparing					
Correctiefactor	A	D	D	D	D
Hoeveelheid correctiefactor in 2016	18,337	117	117	117	117
Hoeveelheid in 2016 (CO ₂ /correctiefactor)	0,940	0,400	0,400	0,400	0,400
Reductie (in CO ₂ /correctiefactor)	0,000	0,001	0,060	0,002	0,008

In de tabel hieronder is de CO₂-emissie van 2019 uitgesplitst.

Scope 1					
Categorie	Gegevens	Eenheid	Aantal	CO₂-factor	Ton CO₂
Verwarming	Kantoor	m ³	3.689	1.884	7,0
Verwarming	Werkplaats	m ³	16.339	1.884	30,8
Totaal verwarming		m³	20.028		37,7
Bedrijfsautos	Diesel	ltr	612.401	3.230	1.978,1
Bedrijfsautos	Benzine	ltr	25.799	2.740	70,7
Bedrijfsautos	Ad blue	ltr	6.805	238	1,6
Totaal brandstof bedrijfsautos					2.050,4
Hijskransen	Diesel	ltr	800.271	3.230	2.584,9
Hijskransen	Traxx	ltr	45.357	3.230	146,5
Hijskransen	D-Power	ltr	0	3.230	0,0
Hijskransen	Ad blue	ltr	791	238	0,2
Totaal brandstof hijskransen en hoogwerkers					2.731,6
Heistellingen	Diesel	ltr	202.966	3.230	655,6
Heistellingen	Traxx	ltr	125.207	3.230	404,4
Heistellingen	D-Power	ltr	0	3.230	0,0
Heistellingen	Ad blue	ltr	0	238	0,0
Totaal brandstof heistellingen					1.060,0
Diversen	Diesel	ltr	19.968	3.230	64,5
Diversen	Traxx	ltr	0	3.230	0,0
Diversen	D-power	ltr	0	3.230	0,0
Diversen	Benzine	ltr	0	2.740	0,0
Diversen	Ad blue	ltr	0	238	0,0
Totaal brandstof diversen					64,5
Totaal brandstof					5.906,4
Totale emissie Scope 1					5.944,2
Scope 2					
Categorie	Gegevens	Eenheid	Aantal	CO₂-factor	Ton CO₂
Elektriciteit	Kantoor	kWh	31.901	556	17,7
Elektriciteit	Werkplaats	kWh	83.202	556	46,3
Totaal elektriciteit		kWh	115.103		64,0
Totale emissie Scope 2					64,0
CO₂ emissie scope 1 en 2 in tonnen totaal					6.008,15
Totale emissie	kantoor				24,7
Totale emissie	werkplaats				77,0
Totale emissie	brandstoffen				5.906,4

In de volgende grafieken is de CO₂ per energiestroom in ton en verhoudingsgewijs aangegeven.

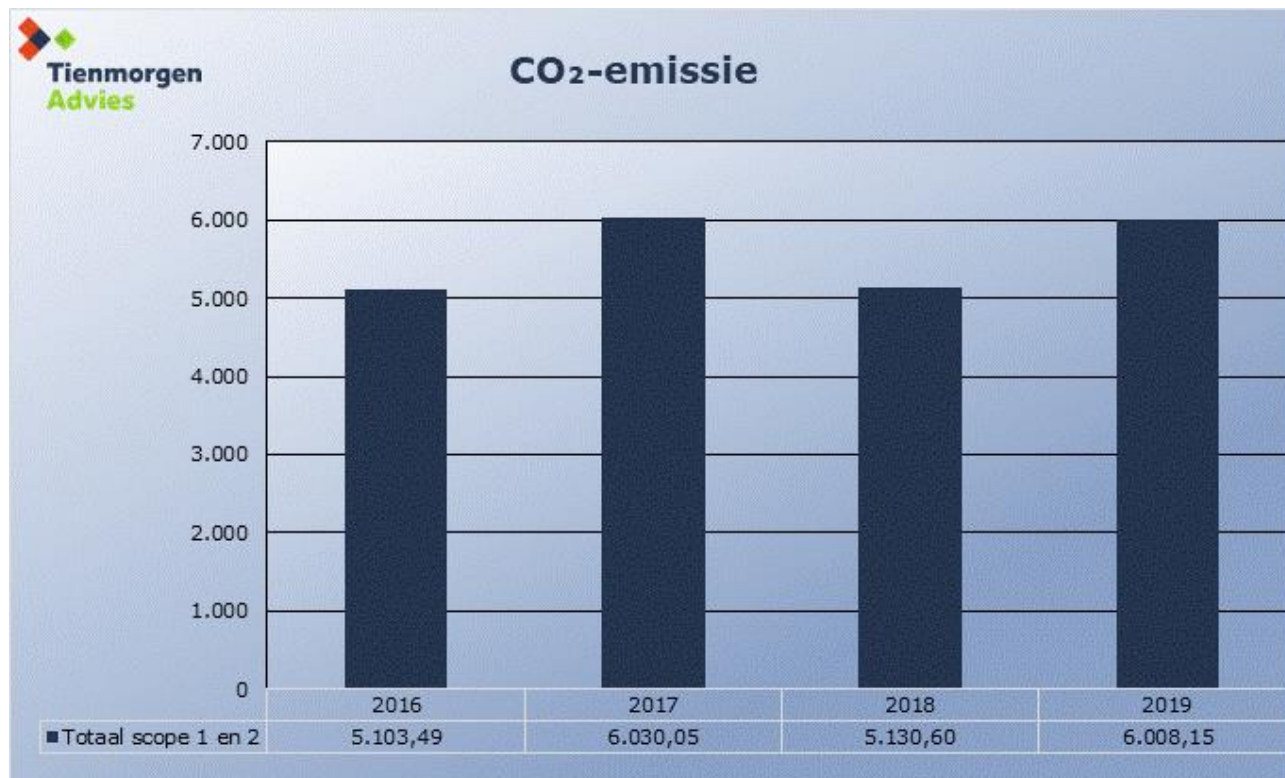

Duidelijk komt hier naar voren dat de CO₂-emissie ten gevolge van de hijskranen en hoogwerkers het hoogst is.

5. Gedetailleerde analyse

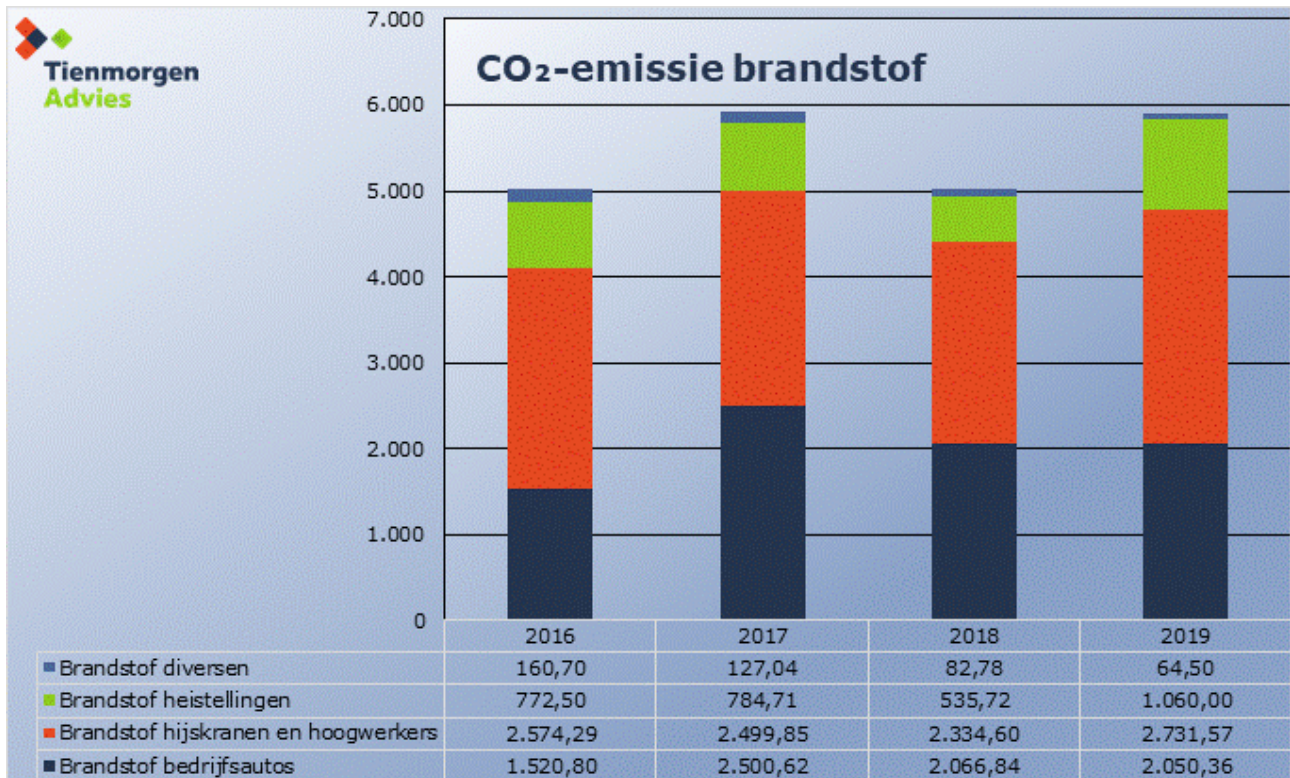
5.1 Algemeen

In de onderstaande figuur is de totale CO₂-emissie over de periode 2016 tot en met 2019 weergegeven.

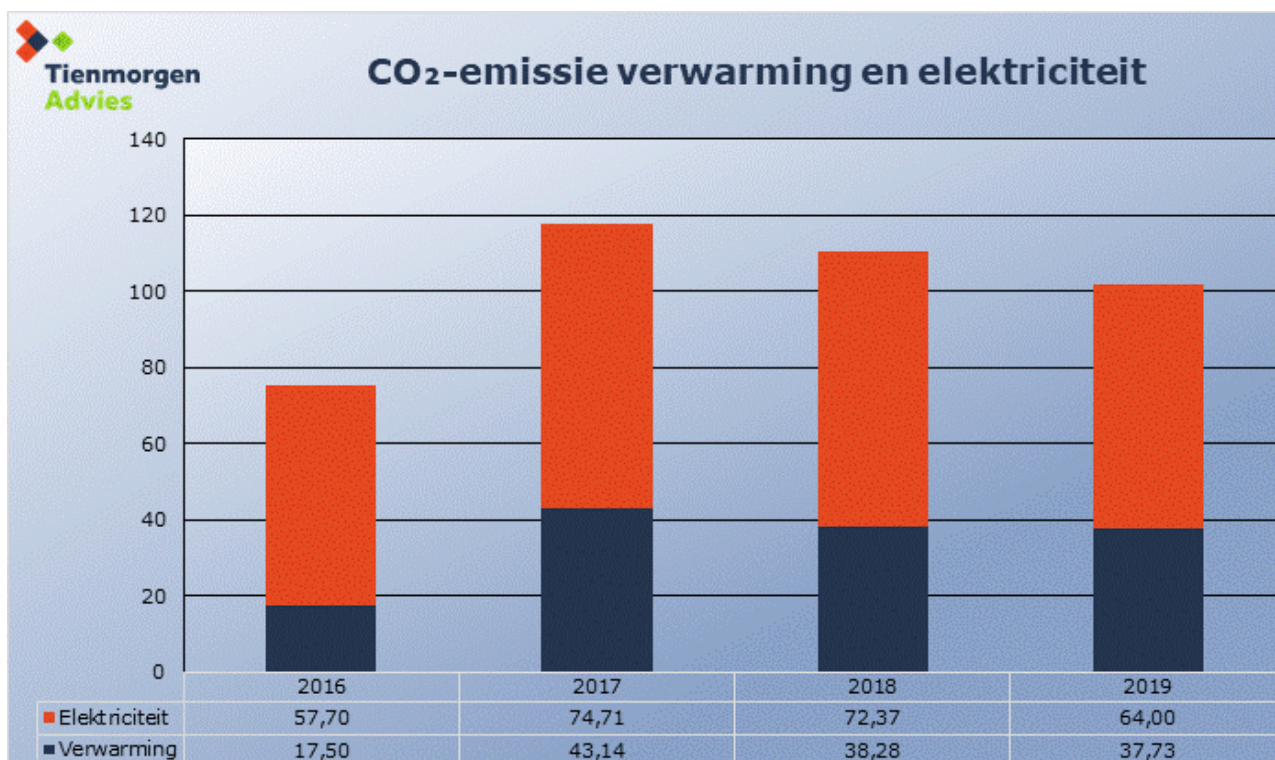
Duidelijk waarneembaar is dat er in 2017 ten opzichte van 2016 een stijging is opgetreden. In 2018 is deze stijging omgebogen. In 2019 is helaas weer een stijging ontstaan waardoor we weer iets onder het niveau van 2017 uitkomen.

In de volgende grafiek is de CO₂-emissie ten gevolge van het brandstofverbruik weergegeven.

Er is ook hier duidelijk zichtbaar dat we weer bijna op het niveau van 2017 zitten. De stijging wordt met name veroorzaakt door de heistellingen en in mindere mate door de hijskranen en hoogwerkers.

In de volgende grafiek is de CO₂-emissie ten gevolge van het elektriciteit- en gasverbruik weergegeven.

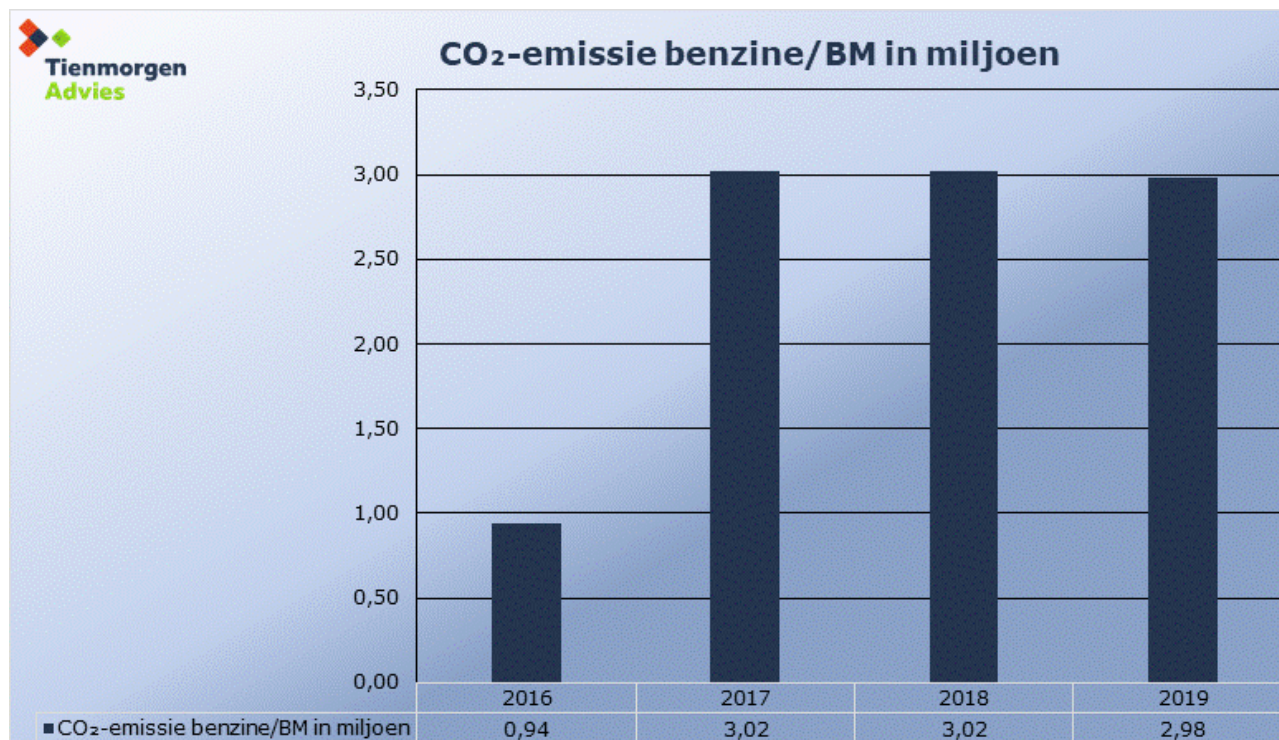

De CO₂-emissie ten gevolge van het elektriciteit- en gasverbruik vertoont een dalende trend. De emissie is echter nog veel hoger dan in 2016.

5.2 Scope 1

Als we kijken naar de te realiseren besparing op de CO₂-emissie in scope 1, zien we dat deze voor 2019 t.o.v. 2016) 227,98 ton bedraagt. De emissie is echter met 11,19 ton gedaald.

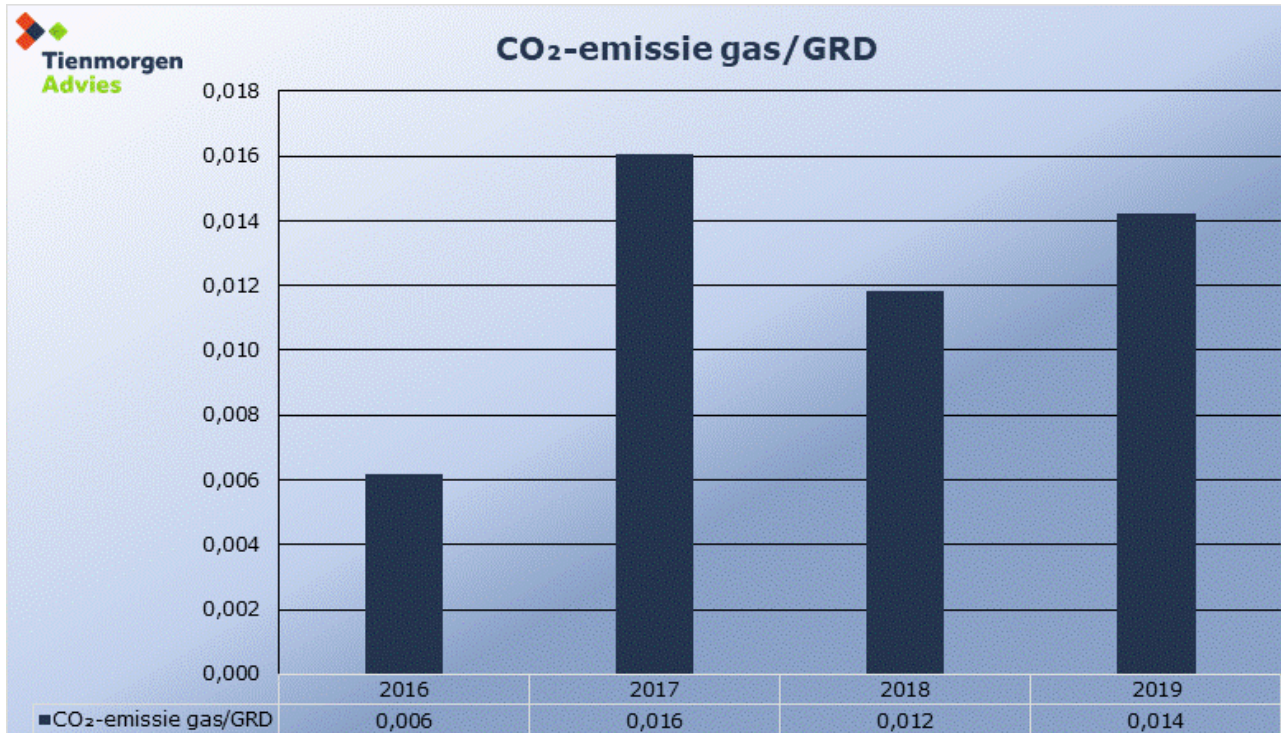
De CO₂-emissie ten gevolge van benzinegebruik is ten opzichte van 2016 sterk gestegen (van 17,3 naar 70,69 ton). Om een goed beeld te krijgen, dient gekeken te worden naar deze emissie ten opzichte van de bruto marge. In de grafiek hieronder is dit weergegeven.

Na correctie is te zien dat het benzineverbruik in verhouding vanaf 2017 vrijwel gelijk is gebleven. De sterke stijging ten opzichte van 2016 is te wijten aan de aanschaf van de Aygo's. Hierdoor zou er minder diesel verbruikt moeten worden maar meer benzine.

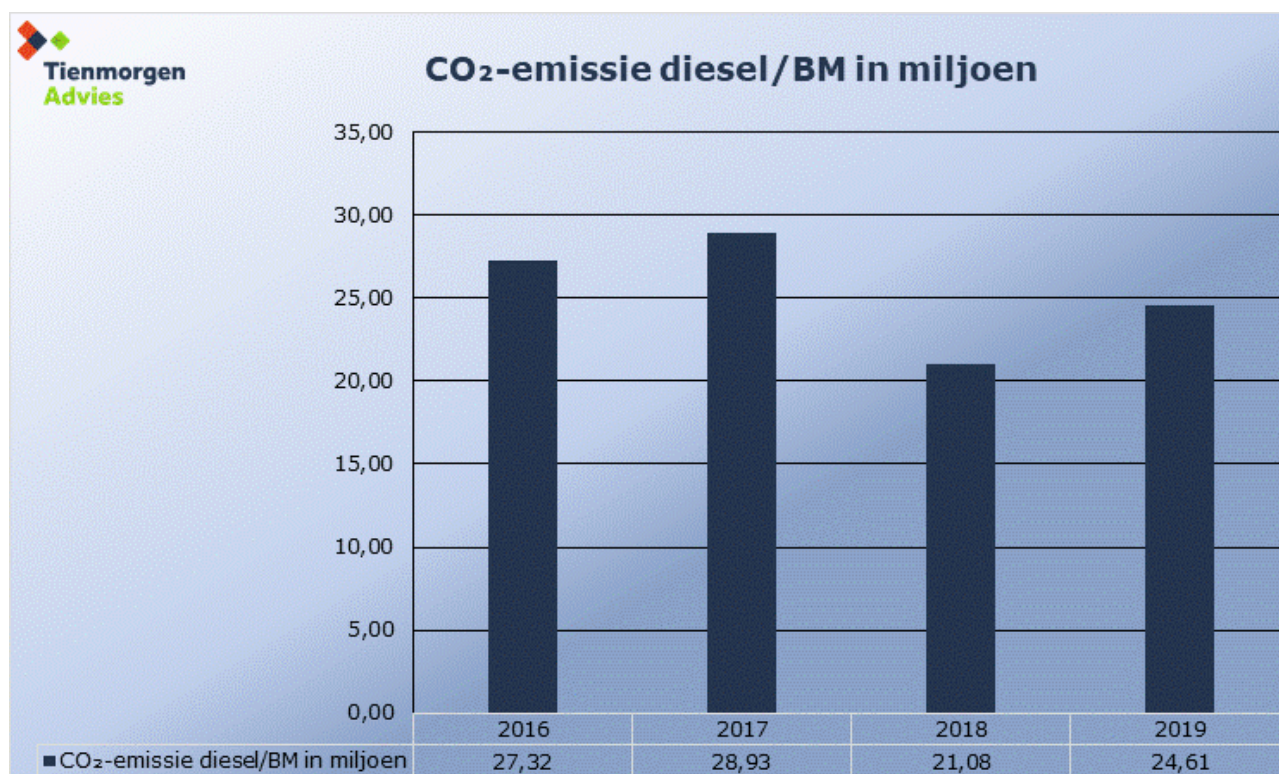
Als we verder inzoomen in op de CO₂-emissie ten gevolge van het gasverbruik zien we eveneens een stijging (van 17,5 naar 37,73 ton).

Om een goed beeld te krijgen, is hierbij een correctie op de buitentemperatuur (graaddagen) noodzakelijk. In de onderstaande figuur is het gasverbruik per graaddag weergegeven.

We zien een duidelijke daling van het gasverbruik per graaddag in 2018 ten opzichte van 2017. In 2019 is er echter weer een stijging ontstaan ten opzichte van 2018 maar ligt nog iets onder 2017.

Als we kijken naar de CO₂-emissie ten gevolge van het diesilverbruik, zien we in 2019 een sterke stijging ten opzichte van 2016 (van 5.008,9 naar 5.833,93 ton). Deze emissiebron is ook afhankelijk van de bruto marge. In de grafiek hieronder is een en ander weergegeven.

De gecorrigeerde emissie is ten opzichte van 2016 gedaald maar vertoont ten opzichte van 2018 een stijging.

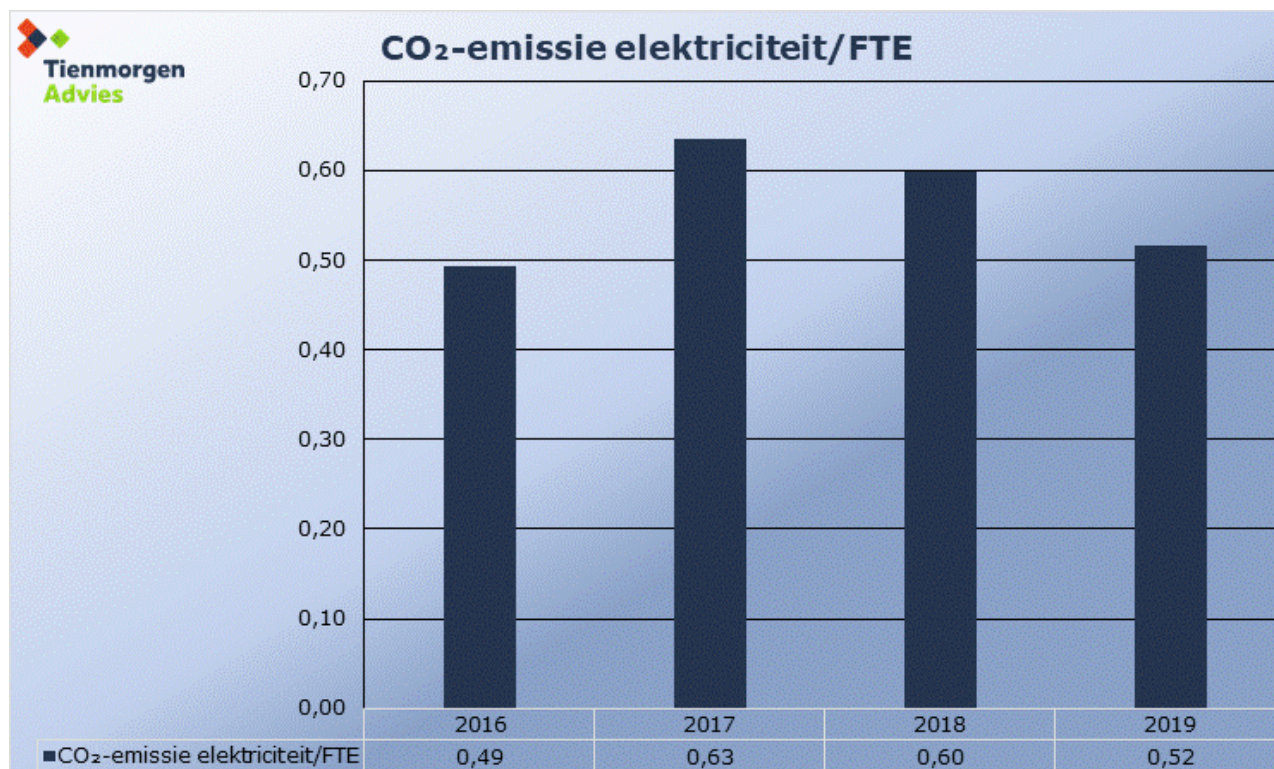
Conclusie:

De stijging in de CO₂-emissie ten gevolge van het benzineverbruik zou gecompenseerd moeten worden door een veel lagere emissie ten gevolge van het diesilverbruik. Dit is echter niet terug te vinden. Op het gasverbruik is ten opzichte van 2016 nog geen reductie zichtbaar. Dit verdient de aandacht van de directie. Het diesilverbruik is ten opzichte van 2018 gestegen maar nog wel steeds lager dan 2016. Ook dit verdient de aandacht van de directie.

5.3 Scope 2

Als we kijken naar de CO₂-emissie in scope 2, zien we dat deze (voor 2019 t.o.v. 2016) met 6,3 ton is gestegen.

Elektriciteitsverbruik hangt af van het aantal FTE wat werkzaam is. In de grafiek hieronder is het elektriciteitsverbruik per FTE weergegeven.

Als we kijken naar de gecorrigeerde CO₂-emissie ten gevolge van het elektriciteitsverbruik zien we, na de sterke stijging in 2017, een daling ontstaan. Het lijkt erop dat we de negatieve spiraal hebben doorbroken. Er is echter ten opzichte van 2016 nog geen reductie gerealiseerd.

5.4 Conclusie

Als we het totale beeld bekijken, zien we dat er vrijwel over de gehele emissie een stijgende trend is ten opzichte van 2016. Als we verder inzoomen en kijken naar het referentiejaar zien we dat met name het gasverbruik en het diesilverbruik van de heistellingen en in minder mate de hijskranen en hoogwerkers de aandacht verdienen.

6. Controle stand van zaken maatregelen

In dit hoofdstuk wordt verder ingegaan op de stand van zaken met betrekking tot de te nemen maatregelen.

6.1 Geplande maatregelen

De volgende maatregelen en planning zijn in het directieoverleg van februari 2019 vastgelegd voor 2019.

Omschrijving	Verantwoordelijke	Wanneer/Hoe
Groene stroom toepassen bij nieuwe contract	Directie	31-12-2020 eindigt huidig contract. Met nieuw contract optie tot groene stroom toepassen
Labelverbetering, in 2023 label C	Directie	De bouwer van het kantoor weet het label niet. Optie om onderzoek te laten doen naar label.
Opstarttijd cv-installatie regelen op basis van buitentemperatuur	Directie	Z.s.m.
Vervangen binnenverlichting	VGM-Medewerker	Kijken waar nog TL is, dit vervangen voor Led z.s.m.
Onnodig branden buitenverlichting voorkomen	VGM-Medewerker	Achterom schakelaar ertussen.
Geïnstalleerd vermogen buitenverlichting voorkomen	VGM-Medewerker	Als buitenverlichting Led toepassen.
Energieresregistratie- en bewakingssysteem (EBS)	Hoofd afdeling P&O	Onderzoek door Tienmorgen Advies naar intelligent systeem afwachten. Dit zal eind 2018 afgerond zijn.
Heftrucks vervangen voor elektrische heftrucks	Directie	In het verleden hiermee gewerkt, maar dit werkte niet optimaal.
Laadpaal plaatsen	Directie	Najaar 2019
Nieuwbouw werkplaats energieneutraal bouwen	Directie	Onderzoek naar IJB Energiepalen.

6.2 Voortgang maatregelen

Omschrijving	Wanneer	
Schakelklokken koffieapparaten keuken en kantine	Onderzoeken najaar 2018	Vanwege de werktijden en het feit dat personeel op onregelmatige tijden aanwezig is, blijkt deze maatregel niet haalbaar.
Verduurzamen inkoopcontract (GVO's)	Onderzoeken najaar 2018	De meerkosten zijn dusdanig dat de directie besloten heeft deze kosten niet te maken.
Aanwezigheidsdetectie kantine	Najaar 2018	Is in oktober 2018 aangesloten

Vervanging verlichting hal/keuken	Najaar 2018	Hijafdeling heeft inmiddels ledverlichting. Bij de kraan afdeling waren tijdens de proef hoofdpijnklachten. Hierdoor is op deze afdeling nog geen ledverlichting geplaatst.
C.v.-ketel vervangen door en warmtepomp	Dit gaan we uitvoeren op een natuurlijk moment	Nog niet actueel
Zonnepanelen	Onderzoeken i.c.m. de nieuwbouw van de werkplaats	Loopt en onderzoek naar een duurzame werkplaats
Pc's met energy Star Label	Bij volgende aankopen meenemen	Is onderdeel van het beleid
Regelmatig controleren perslucht	Gaan dit uitvoeren	Is onderdeel van het beleid
Energiemanagementsysteem	Onderzoek door Tienmorgen Advies naar intelligent systeem afwachten. Dit zal eind 2018 afgerond zijn.	Wachten Essent Toon af.
Verwarming op buitentemperatuur regelen	Onderzoeken wat de kosten worden.	Weersafhankelijke regeling kosten aangevraagd.
Auto's en materieel aanschaffen met lager brandstofverbruik	Dit bespreken in directieoverleg najaar 2018	Is inmiddels onderdeel van het beleid.

7. Vastleggen van prioriteiten en kansen

7.1 Algemeen

Voordat overgegaan wordt tot het vastleggen van prioriteiten, is op basis van de maatregellijst CO₂-Prestatieladder (versie 1.0 d.d. 07-10-2015) en de erkende maatregelenlijst kantoren beoordeeld wat de huidige stand van zaken is.

7.2 Stand van zaken m.b.t. de maatregellijst CO₂-Prestatieladder

In de bijlage Rapportage maatregelenlijst CO₂-Prestatieladder 2019 zijn de diverse maatregelen is de stand van zaken bij Boer Meerkerk Holding B.V. aangegeven. Als we naar de maatregelenlijst kijken zouden we Boer Meerkerk Holding B.V. als achterblijver moeten kwalificeren. Een kanttekening hierbij is dat een aantal zaken uit de SKAO maatregelenlijst algemeen omschreven worden , waardoor een negatiever beeld ontstaat dan dat er in werkelijkheid is. We noemen een aantal voorbeelden:

Inkoop van hulpstoffen – gebruik van secundaire materialen: Hier worden minimaal 2 secundaire materialen genoemd. We moeten hier A invullen terwijl we inmiddels een aantal rebuild kranen in gebruik hebben wat een veel grotere impact heeft op de bedrijfsvoering.

Gebruik energiezuinige banden: Hier wordt waarschijnlijk vrachtwagens en personenauto's bedoeld. Bij Heistellingen en kranen is een dergelijke keuze veel beperkter. Hier wordt waarschijnlijk bedoeld op vrachtwagens en personenautos. Onze score valt hierdoor onterecht lager uit.

Hernieuwbare energie en duurzame energieopwekking: Hierin zijn we zeker achterblijver. Met de nieuwbouw maken we echter een zeer grote sprong.

Toepassing mobiele werktuigen op basis van een hybride systeem/technologie: Heistellingen en kranen op hybride technologie zijn nog nauwelijks voorhanden. We volgen de techniek. Echter moeten we nu B invullen.

Als we zelf kritisch naar onze situatie kijken, vinden we onszelf zeker geen achterblijver maar een goede middenmoter

7.3 Erkende maatregelen voor energiebesparing in gebouwen

In bijlage 10 van het Activiteitenbesluit zijn per bedrijfstak de erkende maatregelen voor energiebesparing weergegeven. De erkende maatregelen zijn na overleg met vertegenwoordigers (en deskundigen) van het bedrijfsleven en het bevoegd gezag opgesteld.

Voor de volgende bedrijfstakken zijn erkende maatregelen voor energiebesparing aangewezen:

1. metalelektro en mkb-metaal;
2. autoschadeherstelbedrijven;
3. gezondheidszorg- en welzijnszorginstellingen;
4. kantoren;
5. onderwijsinstellingen;
6. commerciële datacenters;
7. rubber- en kunststofindustrie;
8. levensmiddelenindustrie;
9. agrarische sector;
10. mobiliteitsbranche;
11. sport en recreatie;
12. hotels en restaurants;
13. drukkerijen, papier en karton;
14. bouwmaterialen;
15. verf en drukinkt;
16. tankstations en autowasinrichtingen;
17. meubels en hout;
18. bedrijfshallen;
19. detailhandel.

De erkende maatregelen zijn meestal gekoppeld aan de activiteiten overeenkomstig de indeling van het Activiteitenbesluit (hoofdstuk 3 en 4). Voor gebouw gebonden maatregelen (met uitzondering van ruimteverwarming via een stookinstallatie) en enkele bedrijfstak specifieke maatregelen is geen koppeling met activiteiten in het Activiteitenbesluit mogelijk. Daarom zijn naast het koppelen aan activiteiten ook maatregelen gekoppeld aan de hierna genoemde 'typen maatregelen'. Het gaat om maatregelen met betrekking tot:

- gebouwschil (zoals spouwmuurisolatie);
- ruimteventilatie;
- ruimteverwarming;
- ruimte- en buitenverlichting;
- warm tapwatervoorziening, niet zijnde stookinstallatie;
- persluchtinstallatie;
- stoominstallatie, niet zijnde stookinstallatie;
- liftinstallatie;
- roltrapsysteem;
- informatie- en communicatietechnologie;
- serverruimten;
- zwembadbassin;
- faciliteiten;
- processen (zoals gieten of harden);

– energieregistratie- en bewakingssysteem (EBS).

De terugverdiëntijd van een zelfde besparingsmaatregel, zoals een HR-ketel, kan per bedrijfstak verschillen door bedrijfstak specifieke kenmerken (aan het gebouw, de installaties en processen). Daarom is het nodig om per bedrijfstak aparte overzichten met erkende maatregelen te hanteren. Bepaalde maatregelen kunnen wel of juist niet als erkende maatregel worden beschouwd puur op basis van een terugverdiëntijd. Tevens wordt op een aantal punten aangesloten bij de bij de eisen die de technische bouwregelgeving stelt aan de energiezuinigheid, zoals het energielabel en de energieprestatiecoëfficiënt (EPC) uit het Besluit energieprestatiegebouwen. Hierna wordt per bedrijfstak een overzicht gegeven van de aangewezen erkende maatregelen voor energiebesparing. Deze bijlage wordt regelmatig, in beginsel jaarlijks, geactualiseerd.

Per maatregel is informatie gegeven over de volgende aspecten:

- omschrijving activiteit of type maatregelen;
- omschrijving van de maatregel;
- mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie;
- uitgangssituatie op basis van een referentietechniek;
- technische randvoorwaarden;
- economische randvoorwaarden;
- toepasbaar op een zelfstandig moment of natuurlijk moment;
- alternatieve erkende maatregelen;
- bijzondere omstandigheden;
- doelmatig beheer en onderhoud.

Boer Meerkerk Holding B.V. valt voor het kantoor onder de erkende maatregelenlijst kantoren. De werkplaats valt onder de erkende maatregelenlijst bedrijfshallen. De werkplaats is echter niet beoordeeld omdat er verregaande plannen zijn om een nieuwe werkplaats te bouwen.

De maatregelenlijst voor kantoren is hieronder beoordeeld.

Activiteitenregeling milieubeheer

Geldend van 01-01-2018 t/m heden

Bijlage 10. behorende bij artikel 2.16 van de Activiteitenregeling milieubeheer

4. Kantoren

Diensten waar administratieve werkzaamheden worden uitgevoerd. De inrichting heeft overwegend een kantoorfunctie zoals aangehaald in het Bouwbesluit 2012. Denk aan het openbaar bestuur, overheidsdiensten, verplichte sociale verzekeringen en zakelijke en financiële dienstverlening. Ter indicatie de SBI-codes die voor de indeling van deze diensten veelal worden gebruikt zijn SBI-code 64 t/m 74 en 84.

In deze bedrijfstak zijn erkende maatregelen aangemerkt voor de in tabel 4 genoemde activiteiten en typen maatregelen.

Maatregelen

Tabel 4. Erkende maatregelen voor energiebesparing in kantoren

Type maatregelen	nummers
Gebouwschil	1
Ruimteventilatie	2 – 4
Ruimteverwarming	7
Ruimte- en buitenverlichting	9 – 14
Liftinstallatie	21, 22
Roltrapsysteem	23
Informatie- en communicatietechnologie	31, 32
Serverruimten	24 – 30
Faciliteiten	36
Energiregistratie- en bewakingsysteem (EBS)	39
Activiteit	
Bereiden van voedingsmiddelen	16
In werking hebben van een stookinstallatie (emissies naar de lucht)	5, 6, 8, 15
In werking hebben van een koelinstallatie	17 – 20, 33 – 35, 37, 38

Type maatregel	Gebouwschil
Nummer maatregel	1
Omschrijving maatregel	Warmte- en koudeverlies via buitenmuur beperken.
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	Spouwmuur isoleren.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Isolatie in spouwmuur ontbreekt. Gebouw wordt verwarmd, of verwarmd en gekoeld.
Technische randvoorwaarden	N.v.t.
Economische randvoorwaarden	Aardgasverbruik is minder dan 170.000 m ³ per jaar.
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Ja, indien bruto vloeroppervlakte minder is dan 600 m ² . Natuurlijk moment: Ja.
Alternatieve erkende maatregelen	N.v.t.
Bijzondere omstandigheden	In gebouwen met minimaal energielabel C dan wel in nieuwbouw met een bouwjaar van 2003 of daarna en die derhalve aan de EPC-eisen van 2003 voldoen, wordt geacht deze maatregel reeds te zijn genomen.
Huidige situatie	Spouwmuur is geïsoleerd

Type maatregel	Ruimteventilatie
Nummer maatregel	2
Omschrijving maatregel	Onnodig aanstaan van ventilatie buiten bedrijfstijd voorkomen.
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	Tijdschakelaar of tijdschakelaar met weekendschakeling (met of zonder overwerktimer) toepassen.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Automatische aan- en uitschakeling ontbreekt.
Technische randvoorwaarden	N.v.t.
Economische randvoorwaarden	N.v.t.
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Ja. Natuurlijk moment: Ja.
Alternatieve erkende maatregelen	N.v.t.
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.
Huidige situatie	n.v.t.

Type maatregel	Ruimteventilatie
Nummer maatregel	3
Omschrijving maatregel	Vollasturen ventilatoren beperken door afschakelen van ventilatoren bij lager ventilatiedebiet.
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	Cascaderegeling toepassen.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Cascaderegeling ontbreekt.
Technische randvoorwaarden	N.v.t.
Economische randvoorwaarden	Bruto vloeroppervlak is meer dan 600 m ² .
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Nee. Natuurlijk moment: Ja.
Alternatieve erkende maatregelen	N.v.t.
Bijzondere omstandigheden	In gebouwen met minimaal energielabel C dan wel in nieuwbouw met een bouwjaar van 2003 of daarna en die derhalve aan de EPC-eisen van 2003 voldoen, wordt geacht deze maatregel reeds te zijn genomen.
Huidige situatie	Niet van toepassing

Type maatregel	Ruimteventilatie
Nummer maatregel	4
Omschrijving maatregel	Warmte uit uitgaande ventilatielucht gebruiken voor voorverwarmen ingaande ventilatielucht bij gebalanceerd ventilatiesysteem.
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	Twincoilsysteem toepassen.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Warmteterugwinsysteem ontbreekt in luchtbehandelingskast.
Technische randvoorwaarden	Luchttoevoer en luchtafvoer liggen nabij elkaar en worden niet door bouwkundige elementen gescheiden.
Economische randvoorwaarden	Conventioneelrendements- (CR-) of verbeterdrendements- (VR-) ketel is aanwezig voor ruimteverwarming. Beperkte isolatie is aanwezig (ter indicatie: minder dan 40 mm isolatie of bouwjaar van 1975 of eerder). Bruto vloeroppervlakte is meer dan 600 m ² . Aardgasverbruik is minder dan 170.000 m ³ per jaar.
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Ja. Natuurlijk moment: Ja.
Alternatieve erkende maatregelen	[8] Energiezuinige warmteopwekking toepassen.
Bijzondere omstandigheden	In gebouwen met minimaal energielabel C dan wel in nieuwbouw met een bouwjaar van 2003 of daarna en die derhalve aan de EPC-eisen van 2003 voldoen, wordt geacht deze maatregel reeds te zijn genomen.
Huidige situatie	Niet van toepassing

Activiteit	In werking hebben van een stookinstallatie (emissies naar de lucht)
Nummer maatregel	5
Omschrijving maatregel	Aanvoertemperatuur CV-water automatisch regelen op basis van buitentemperatuur.
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	Weersafhankelijke regeling toepassen.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Weersafhankelijke regeling ontbreekt op een cv-groep met hogetemperatuurverwarming.
Technische randvoorwaarden	Weersafhankelijke regeling toepassen op groep indien dit op ketel onmogelijk is i.v.m. warmtapwatervoorziening.
Economische randvoorwaarden	N.v.t.
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Ja. Natuurlijk moment: Ja.
Alternatieve erkende maatregelen	N.v.t.
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.
Huidige situatie	Er is geen weersafhankelijke regeling aanwezig

Activiteit	In werking hebben van een stookinstallatie (emissies naar de lucht)
Nummer maatregel	6
Omschrijving maatregel	Opstarttijd cv-installatie regelen op basis van buitentemperatuur en interne warmtelast.
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	Optimaliserende regeling toepassen.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Optimaliserende regeling ontbreekt.
Technische randvoorwaarden	N.v.t.
Economische randvoorwaarden	Aardgasverbruik is minder dan 170.000 m ³ per jaar.
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Ja. Natuurlijk moment: Ja.
Alternatieve erkende maatregelen	N.v.t.
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.
Huidige situatie	Er is geen optimaliserende regeling aanwezig

Type maatregel	Ruimteverwarming
Nummer maatregel	7
Omschrijving maatregel	Warmteverlies via warmwaterleidingen en -appendages beperken in onverwarmde ruimten.
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	Isolatie aanbrengen om leidingen en appendages.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Isolatie om leidingen en appendages ontbreekt.
Technische randvoorwaarden	Als fabrikant voorschrijft dat vocht en warmte weg moet kunnen i.v.m. garantie, dan hier rekening mee houden bij keuze isolatiemateriaal.
Economische randvoorwaarden	Aardgasverbruik is minder dan 170.000 m ³ per jaar. Bedrijfstijd van installatie behorende bij leidingen en appendages is minimaal 1.250 uur per jaar (ter indicatie: een standaard stookseizoen).
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Ja. Natuurlijk moment: Ja.
Alternatieve erkende maatregelen	N.v.t.
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.
Huidige situatie	Appendages zijn geïsoleerd

Activiteit	In werking hebben van een stookinstallatie (emissies naar de lucht)	
Nummer maatregel	8	
Omschrijving maatregel	Energiezuinige warmteopwekking toepassen.	
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	Hoogrendementsketel HR107 toepassen.	
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	a) Conventioneelrendements- (CR-) of verbeterdrendements- (VR-) ketel is aanwezig voor basislast (bedrijfstijd is meer dan 500 uur per jaar).	b) Hoogrendementsketel HR100 is aanwezig voor basislast (bedrijfstijd is meer dan 500 uur per jaar).
Technische randvoorwaarden	Retourtemperatuur van ketel kan lager zijn dan 55°C. Hogetemperatuursystemen (zoals warmtapwatersysteem of hogetemperatuurstralingspanelen) verhinderen dat soms. Condensafvoer is mogelijk.	
Economische randvoorwaarden	Beperkte isolatie is aanwezig (ter indicatie: minder dan 40 mm isolatie of bouwjaar van 1975 of eerder).	
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	a) Zelfstandig moment: Ja, indien bruto vloeroppervlakte minder is dan 600 m ² . Natuurlijk moment: ja.	b) Zelfstandig moment: Nee. Natuurlijk moment: Ja.
Alternatieve erkende maatregelen	[4] Warmte uit uitgaande ventilatielucht gebruiken voor voorverwarmen ingaande ventilatielucht bij gebalanceerd ventilatiesysteem.	
Bijzondere omstandigheden	In gebouwen met minimaal energielabel C dan wel in nieuwbouw met een bouwjaar van 2003 of daarna en die derhalve aan de EPC-eisen van 2003 voldoen, wordt geacht deze maatregel reeds te zijn genomen.	
Huidige situatie	Er is een HR ketel aanwezig	

Type maatregel	Ruimte- en buitenverlichting
Nummer maatregel	9
Omschrijving maatregel	Onnodig branden van ruimteverlichting in pauzes en buiten bedrijfstijd voorkomen.
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	Veegschakeling toepassen.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Verlichting wordt handmatig geschakeld per ruimte.
Technische randvoorwaarden	N.v.t.
Economische randvoorwaarden	N.v.t.
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Ja. Natuurlijk moment: Ja.
Alternatieve erkende maatregelen	N.v.t.
Bijzondere omstandigheden	In gebouwen met minimaal energielabel C dan wel in nieuwbouw met een bouwjaar van 2003 of daarna en die derhalve aan de EPC-eisen van 2003 voldoen, wordt geacht deze maatregel reeds te zijn genomen.
Huidige situatie	In bepaalde ruimtes (keuken, toilet etc.) van het kantoor is aanwezigheidsdetectie geplaatst. Ongeveer 1 á 2 minuten na het verlaten van de ruimte gaat het licht automatisch uit. In de grote ruimtes zit een handgeschakelde verlichting.

Type maatregel	Ruimte- en buitenverlichting
Nummer maatregel	10
Omschrijving maatregel	Geïnstalleerd vermogen binnenverlichting beperken.
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	Langwerpige fluorescentielamp (TL5) en adapter toepassen in bestaande armatuur.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Conventionele armaturen met langwerpige fluorescentielampen (TL) zijn aanwezig.
Technische randvoorwaarden	N.v.t.
Economische randvoorwaarden	N.v.t.
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Ja. Natuurlijk moment: Ja.
Alternatieve erkende maatregelen	N.v.t.
Bijzondere omstandigheden	In gebouwen met minimaal energielabel C dan wel in nieuwbouw met een bouwjaar van 2003 of daarna en die derhalve aan de EPC-eisen van 2003 voldoen, wordt geacht deze maatregel reeds te zijn genomen.
Huidige situatie	Een deel van de verlichting bestaat uit conventionele tl armaturen. In verband met hoofdpijnlachten is maar een deel vervangen door led.

Type maatregel	Ruimte- en buitenverlichting
Nummer maatregel	11
Omschrijving maatregel	Geïnstalleerd vermogen accentverlichting beperken.
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	PL-lamp (traditionele spaarlamp) of halogeenlamp toepassen in bestaande armatuur.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Gloeilamp is aanwezig.
Technische randvoorwaarden	N.v.t.
Economische randvoorwaarden	N.v.t.
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Ja. Natuurlijk moment: Ja.
Alternatieve erkende maatregelen	N.v.t.
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.
Huidige situatie	Geen gloeilampen aanwezig.

Type maatregel	Ruimte- en buitenverlichting		
Nummer maatregel	12		
Omschrijving maatregel	Onnodig branden van buitenverlichting voorkomen zodat verlichting alleen brandt als het donker is, en per nacht minimaal 6 uur uit is of alleen bij beweging brandt.		
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	a) Bewegingsensor en schemerschakelaar en tijdschakelklok toepassen.	b) Schemerschakelaar en tijdschakelaar toepassen.	c) Schemerschakelaar en tijdschakelaar toepassen.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	a en b) Schemerschakelaar of tijdschakelklok ontbreekt bij overige buitenverlichting.		c) Automatische aan- en uitschakeling ontbreekt bij reclameverlichting (verlichting is 's nachts aan).
Technische randvoorwaarden	a) Snelstartende lampen.	b en c) N.v.t.	
Economische randvoorwaarden	a en b) Minimaal 20 armaturen zijn aanwezig.		c) N.v.t.
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	a) Zelfstandig moment: Ja, indien minimaal 50 armaturen aanwezig zijn. Natuurlijk moment: Ja.	b en c) Zelfstandig moment: Nee. Natuurlijk moment: Ja.	
Alternatieve erkende maatregelen	N.v.t.		
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.		
Huidige situatie	De buitenverlichting is voorzien van een schemerschakeling. Er is geen schakelklok of aanwezigheidsdetectie aanwezig.		

Type maatregel	Ruimte- en buitenverlichting			
Nummer maatregel	13			
Omschrijving maatregel	Geïnstalleerd vermogen buitenverlichting beperken.			
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	a) Led-lamp toepassen in bestaande armatuur.	b) Natriumlamp toepassen in bestaande armatuur.	c) Metaalhalogenid elamp toepassen in bestaande armatuur.	d) Natriumlamp toepassen in bestaande armatuur.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	a en b) Halogeenlamp is aanwezig.		c en d) Hoge druk kwiklamp is aanwezig.	
Technische randvoorwaarden	N.v.t.			
Economische randvoorwaarden	N.v.t.			
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Ja. Natuurlijk moment: Ja.			
Alternatieve erkende maatregelen	N.v.t.			
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.			
Huidige situatie	Er zijn hoge druk kwiklampen aanwezig.			

Type maatregel	Ruimte- en buitenverlichting		
Nummer maatregel	14		
Omschrijving maatregel	Geïnstalleerd vermogen reclameverlichting beperken.		
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	a) Led-lamp in bestaande armatuur toepassen.	b) Armatuur met langwerpige fluorescentielamp (TL5) toepassen.	c) Led-lamp toepassen in bestaande armatuur.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	a en b) Gloeilamp is aanwezig.		c) Halogeenlamp is aanwezig.
Technische randvoorwaarden	N.v.t.		
Economische randvoorwaarden	N.v.t.		
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Ja. Natuurlijk moment: Ja.		
Alternatieve erkende maatregelen	N.v.t.		
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.		
Huidige situatie	Er is geen reclameverlichting aanwezig.		

Activiteit	In werking hebben van een stookinstallatie (emissies naar de lucht)
Nummer maatregel	15
Omschrijving maatregel	Energiezuinige warmteopwekking van tapwater toepassen.
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	Gasgestookte hoogrendements- (HR-) boiler toepassen.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Conventionele gasgestookte boiler is aanwezig.
Technische randvoorwaarden	Condensafvoer is mogelijk.
Economische randvoorwaarden	N.v.t.
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Ja, indien bruto vloeroppervlakte minder is dan 600 m ² . Natuurlijk moment: Ja.
Alternatieve erkende maatregelen	N.v.t.
Bijzondere omstandigheden	In gebouwen met minimaal energielabel C dan wel in nieuwbouw met een bouwjaar van 2003 of daarna en die derhalve aan de EPC-eisen van 2003 voldoen, wordt geacht deze maatregel reeds te zijn genomen.
Huidige situatie	Warm tapwater via close-in boilers

Activiteit	Bereiden van voedingsmiddelen
Nummer maatregel	16
Omschrijving maatregel	Het debiet van afzuigsystemen in grootkeukens beperken.
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	Rook- of dampdetectieapparatuur in combinatie met meet- en regelapparatuur van de afzuiginstallatie.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Meet- en regelapparatuur van de afzuiginstallatie ontbreekt.
Technische randvoorwaarden	Motoren zijn geschikt om frequentie te schakelen.
Economische randvoorwaarden	N.v.t.
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Nee. Natuurlijk moment: Ja.
Alternatieve erkende maatregelen	N.v.t.
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.
Huidige situatie	Er is geen grootkeuken aanwezig.

Activiteit	In werking hebben van een koelinstallatie
Nummer maatregel	17
Omschrijving maatregel	Onnodig branden van verlichting in koel- en vriescel voorkomen.
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	Deurschakeling of bewegingsmelder toepassen.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Deurschakeling en bewegingsmelder ontbreken.
Technische randvoorwaarden	N.v.t.
Economische randvoorwaarden	Geïnstalleerd vermogen verlichting in koel- en vriescel is minimaal 250 Watt.
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Ja. Natuurlijk moment: Ja.
Alternatieve erkende maatregelen	N.v.t.
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.
Huidige situatie	Er is geen koelinstallatie aanwezig.

Activiteit	In werking hebben van een koelinstallatie
Nummer maatregel	18
Omschrijving maatregel	Beperken van isolatie van verdamper door ijsvorming.
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	a) Automatische ventilatie-ontdooiing middels heetgasregeling toepassen. b) Automatische ventilatie-ontdooiing middels elektrisch verwarmingselement toepassen.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Regeling voor ventilatieontdooiing en/of ontdooibeëindigingsthermostaat ontbreekt.
Technische randvoorwaarden	N.v.t.
Economische randvoorwaarden	N.v.t.
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Nee. Natuurlijk moment: Ja.
Alternatieve erkende maatregelen	N.v.t.
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.
Huidige situatie	Er is geen koelinstallatie aanwezig.

Activiteit	In werking hebben van een koelinstallatie	
Nummer maatregel	19	
Omschrijving maatregel	Energiezuinige lampen in koelcel toepassen.	
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	a) Armatuur met langwerpige hoogfrequent fluorescentie lamp (TL5) toepassen.	b) Armatuur met LED lamp toepassen.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Conventionele armaturen met langwerpige fluorescentielampen (TL8) zijn aanwezig.	
Technische randvoorwaarden	N.v.t.	
Economische randvoorwaarden	N.v.t.	
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Nee. Natuurlijk moment: Ja.	
Alternatieve erkende maatregelen	N.v.t.	
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.	
Huidige situatie	Er is geen koelinstallatie aanwezig.	

Activiteit	In werking hebben van een koelinstallatie	
Nummer maatregel	20	
Omschrijving maatregel	Binnentreden van warme en/of vochtige lucht in koelcel beperken.	
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	Deurschakeling celprogramma toepassen die de koeling onderbreekt.	
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Deurschakeling ontbreekt.	
Technische randvoorwaarden	Sensoren zijn aanwezig om koeling te onderbreken.	
Economische randvoorwaarden	N.v.t.	
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Ja. Natuurlijk moment: Ja.	
Alternatieve erkende maatregelen	N.v.t.	
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.	
Huidige situatie	Er is geen koelinstallatie aanwezig.	

Type maatregel	Liftinstallatie	
Nummer maatregel	21	
Omschrijving maatregel	Energieverbruik voor verlichting en ventilatie voorkomen indien lift niet in gebruik.	
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	a) Stand-by schakeling op liftbesturing toepassen.	b) Aanwezigheidsdetectie van personen toepassen.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Verlichting en ventilatie cabine zijn continue in gebruik.	
Technische randvoorwaarden	N.v.t.	
Economische randvoorwaarden	N.v.t.	
Toepasbaar op een zelfstandig moment of natuurlijk moment?	a) Zelfstandig moment: Ja. Natuurlijk moment: Ja.	b) Zelfstandig moment: Nee. Natuurlijk moment: Ja.
Alternatieve erkende maatregelen	N.v.t.	
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.	
Huidige situatie	Er is geen lift aanwezig.	

Type maatregel	Liftinstallatie	
Nummer maatregel	22	
Omschrijving maatregel	Geïnstalleerd vermogen verlichting liftcabine beperken.	
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	LED-lampen toepassen.	
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	a) Gloeilamp is aanwezig.	b) Halogeenlamp is aanwezig.
Technische randvoorwaarden	N.v.t.	
Economische randvoorwaarden	N.v.t.	
Toepasbaar op een zelfstandig moment of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Nee. Natuurlijk moment: Ja.	
Alternatieve erkende maatregelen	N.v.t.	
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.	
Huidige situatie	Er is geen lift aanwezig.	

Type maatregel	Roltrapsysteem	
Nummer maatregel	23	
Omschrijving maatregel	Energiezuinige roltrapbesturing toepassen.	
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	a) Aanbodaafhankelijke regeling met twee snelheden toepassen.	b) Aanbodaafhankelijke intermitterende besturing toepassen.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Roltrap is zonder aanbodaafhankelijke regeling uitgevoerd en draait continue tijdens gebruikstijden.	
Technische randvoorwaarden	N.v.t.	
Economische randvoorwaarden	N.v.t.	
Toepasbaar op een zelfstandig moment of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Nee. Natuurlijk moment: Ja.	
Alternatieve erkende maatregelen	N.v.t.	
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.	
Huidige situatie	Er is geen roltrap aanwezig.	

Type maatregel	Serruimten	
Nummer maatregel	24	
Omschrijving maatregel	Inzet van fysieke servers in serruimte beperken.	
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	Meerdere gevirtualiseerde servers werken op een minder aantal fysieke servers.	
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Geen gevirtualiseerde omgeving aanwezig.	
Technische randvoorwaarden	N.v.t.	
Economische randvoorwaarden	Het gaat om serruimten met een opgesteld vermogen van minimaal 5 kW.	
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Nee. Natuurlijk moment: Ja.	
Alternatieve erkende maatregelen.	N.v.t.	
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.	
Huidige situatie	Opgesteld vermogen is kleiner.	

Type maatregel	Serruimten		
Nummer maatregel	25		
Omschrijving maatregel	Vrije koeling in serruimte toepassen om bedrijfstijd van koelmachine te beperken.		
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	a) Direct vrije luchtcooling toepassen inclusief compartimenteren en back-up door koelmachine toepassen.	b) Verdampingskoeler(s), adiabatiscbe of hybride koeler(s) via (vorstbestendige) bypass toepassen.	c) Verdampingskoeler(s), adiabatiscbe of hybride koeler(s) via (vorstbestendige) bypass toepassen inclusief compartimenteren en plaatsen van zaalkoelers die werken op hogere temperaturen.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	a) Airconditioning of DX- (directe expansie) koeling met seizoensgemiddelde COP van maximaal 2,5 is aanwezig. Temperatuur in koelsysteem en buitenklimaat maken minimaal 95% vrije koeling mogelijk.	b en c) Compressiekoelmachine verzorgt de volledige koeling.	
		b) De koelmachine en de zaalkoelers zijn geschikt om met hogere temperaturen te werken. Compressiekoelmachine met seizoensgemiddelde COP van maximaal 4 is aanwezig. Temperatuur in koelsysteem en buitenklimaat maken minimaal 50% vrije koeling mogelijk.	c) Compressiekoelmachine met seizoensgemiddelde COP van maximaal 2,5 is aanwezig. Temperatuur in koelsysteem en buitenklimaat maken minimaal 50% vrije koeling mogelijk.
Technische randvoorwaarden	Bouwkundig moet het mogelijk zijn, bijvoorbeeld het dak moet het gewicht van het systeem voor vrije koeling kunnen dragen, en er moet ruimte zijn voor luchtkanalen en overige installaties.		
Economische randvoorwaarden	Het gaat om serruimten met een opgesteld vermogen van minimaal 5 kW.		
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	a en b) Zelfstandig moment: Ja. Natuurlijk moment: Ja.		c) Zelfstandig moment: Nee. Natuurlijk moment: Ja.
Alternatieve erkende maatregelen.	N.v.t.		
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.		
Huidige situatie	Opgesteld vermogen is kleiner.		

Type maatregel	Serruimten	
Nummer maatregel	26	
Omschrijving maatregel	Energiezuinige koelmachine voor koeling serruimte toepassen.	
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	a) Computer Room Air Conditioner (CRAC) met seizoensgemiddelde COP van minimaal 5,5 toepassen.	b) Compressiekoelmachine met seizoensgemiddelde COP van minimaal 5,5 toepassen.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	a) CRAC met seizoensgemiddelde COP van maximaal 3 is aanwezig.	b) Compressiekoelmachine met seizoensgemiddelde COP van maximaal 3 is aanwezig.
Technische randvoorwaarden	N.v.t.	
Economische randvoorwaarden	Het gaat om serruimten met een opgesteld vermogen van minimaal 5 kW.	
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Nee. Natuurlijk moment: Ja.	
Alternatieve erkende maatregelen.	N.v.t.	
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.	
Huidige situatie	Opgesteld vermogen is kleiner.	

Type maatregel	Serruimten	
Nummer maatregel	27	
Omschrijving maatregel	Met hogere koeltemperatuur in serruimte werken.	
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	Volledig gescheiden koude- en warme gangen (compartimenteren) en blindplaten op ongebruikte posities in racks toepassen.	
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Warme en koude gangen en blindplaten zijn afwezig.	
Technische randvoorwaarden	Er moet ruimte zijn om racks met servers zodanig op te stellen dat warme en koude gangen zijn te realiseren. ICT-apparatuur in racks moet aan één zijde van apparatuur lucht aanzuigen.	
Economische randvoorwaarden	Het gaat om serruimten met een opgesteld vermogen van minimaal 5 kW.	
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Ja. Natuurlijk moment: Ja.	
Alternatieve erkende maatregelen.	N.v.t.	
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.	
Huidige situatie	Opgesteld vermogen is kleiner.	

Type maatregel	Serruimten	
Nummer maatregel	28	
Omschrijving maatregel	Toerental van ventilatoren in zaalkoelers (CRAH's) in serruimte beperken.	
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	a) Toerenregeling (sensoren en actuatoren) toepassen op bestaande ventilatoren.	b) In nieuwe zaalkoelers (CRAH's) ventilatoren met toerenregeling toepassen.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Toerentalgeregelde ventilatoren zijn afwezig.	
Technische randvoorwaarden	N.v.t.	
Economische randvoorwaarden	Het gaat om serruimten met een opgesteld vermogen van minimaal 5 kW.	
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	a) Zelfstandig moment: Ja. Natuurlijk moment: Ja.	b) Zelfstandig moment: Nee. Natuurlijk moment: Ja.
Alternatieve erkende maatregelen.	N.v.t.	
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.	
Huidige situatie	Opgesteld vermogen is kleiner.	

Type maatregel	Serruimten	
Nummer maatregel	29	
Omschrijving maatregel	Inzet van servers in serruimte afstemmen op de vraag.	
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	Powermanagement op servers toepassen.	
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	De CPU (central processing unit) draait continue op maximale snelheid.	
Technische randvoorwaarden	N.v.t.	
Economische randvoorwaarden	Het gaat om serruimten met een opgesteld vermogen van minimaal 5 kW.	
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Ja. Natuurlijk moment: Ja.	
Alternatieve erkende maatregelen.	N.v.t.	
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.	
Huidige situatie	Opgesteld vermogen is kleiner.	

Type maatregel	Serverruimten
Nummer maatregel	30
Omschrijving maatregel	Energiezuinige uninterruptured power system (UPS) in serverruimte toepassen.
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	Efficiënt UPS-systeem (met dubbele conversie is 96% of hoger) toepassen.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Inefficiënte UPS (dubbele conversie efficiëntie in deellast is maximaal 92%) is aanwezig.
Technische randvoorwaarden	N.v.t.
Economische randvoorwaarden	Het gaat om serverruimten met een opgesteld vermogen van minimaal 5 kW.
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Nee. Natuurlijk moment: Ja.
Alternatieve erkende maatregelen.	N.v.t.
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.
Huidige situatie	Opgesteld vermogen is kleiner.

Type maatregel	Informatie- en communicatietechnologie
Nummer maatregel	31
Omschrijving maatregel	Pas energiezuinig printen en/of kopiëren op de werkplek toe.
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	Centraal printen en kopiëren.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Minimaal 10 lokale printers en/of kopieermachines zijn aanwezig.
Technische randvoorwaarden	N.v.t.
Economische randvoorwaarden	N.v.t.
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Nee. Natuurlijk moment: Ja.
Alternatieve erkende maatregelen.	N.v.t.
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.
Huidige situatie	Er zijn minder dan 10 lokale printers aanwezig.

Type maatregel	Informatie- en communicatietechnologie		
Nummer maatregel	32		
Omschrijving maatregel	Energiezuinige ICT op de werkplek toepassen.		
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	a) Desktop die voldoet aan Energy Star specificatie toepassen.	b) Laptop die voldoet aan Energy Star specificatie toepassen.	c) Beeldscherm die voldoet aan Energy Star specificatie toepassen.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	a) Desktop zonder Energy Star specificatie.	b) Laptop zonder Energy Star specificatie.	c) Beeldscherm zonder Energy Star specificatie.
Technische randvoorwaarden	N.v.t.		
Economische randvoorwaarden	N.v.t.		
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Nee. Natuurlijk moment: Ja.		
Alternatieve erkende maatregelen.	N.v.t.		
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.		
Huidige situatie	Is onderdeel van het beleid		

Activiteit	In werking hebben van een koelinstallatie		
Nummer maatregel	33		
Omschrijving maatregel	Met hogere koeltemperatuur werken door warme en koude lucht in zaal van het datacenter te scheiden.		
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	Volledig gescheiden koude- en warme gangen toepassen (compartimenteren).		
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Warme en koude gangen zijn afwezig.		
Technische randvoorwaarden	Er moet ruimte zijn om racks met servers zodanig op te stellen dat warme en koude gangen zijn te realiseren. ICT-apparatuur in racks moet aan één zijde van apparatuur lucht aanzuigen.		
Economische randvoorwaarden	N.v.t.		
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Ja. Natuurlijk moment: Ja.		
Alternatieve erkende maatregelen.	N.v.t.		
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.		
Huidige situatie	Er is geen koelinstallatie aanwezig.		

Activiteit	In werking hebben van een koelinstallatie
Nummer maatregel	34
Omschrijving maatregel	Met hogere koeltemperatuur in datacenter werken door menging van warme en koude lucht bij ongebruikte posities in racks te voorkomen.
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	Blindplaten toepassen.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Blindplaten zijn afwezig.
Technische randvoorwaarden	N.v.t.
Economische randvoorwaarden	N.v.t.
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Ja. Natuurlijk moment: Ja.
Alternatieve erkende maatregelen.	N.v.t.
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.
Huidige situatie	Er is geen koelinstallatie aanwezig.

Activiteit	In werking hebben van een koelinstallatie
Nummer maatregel	35
Omschrijving maatregel	Toerental van ventilatoren in zaalkoelers (CRAH's) in datacenter beperken.
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	a) Toerenregeling (sensoren en actuatoren) toepassen op bestaande ventilatoren. b) In nieuwe zaalkoelers (CRAH's) ventilatoren met toerenregeling toepassen.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Toerentalgeregelde ventilatoren zijn afwezig.
Technische randvoorwaarden	N.v.t.
Economische randvoorwaarden	N.v.t.
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	a) Zelfstandig moment: Ja. Natuurlijk moment: Ja. b) Zelfstandig moment: Nee. Natuurlijk moment: Ja.
Alternatieve erkende maatregelen.	N.v.t.
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.
Huidige situatie	Er is geen koelinstallatie aanwezig.

Type maatregel	Faciliteiten
Nummer maatregel	36
Omschrijving maatregel	Energiezuinige uninterrupted system (UPS) in datacenter toepassen.
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	Efficiënt UPS-systeem (bij dubbele conversie is 96% of hoger) toepassen.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Inefficiënte UPS (efficiëntie in deellast is maximaal 91%) is aanwezig.
Technische randvoorwaarden	N.v.t.
Economische randvoorwaarden	N.v.t.
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Nee. Natuurlijk moment: Ja.
Alternatieve erkende maatregelen.	N.v.t.
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.
Huidige situatie	Er is geen datacenter aanwezig.

Activiteit	In werking hebben van een koelinstallatie
Nummer maatregel	37
Omschrijving maatregel	Hogere koeltemperaturen in datacenter realiseren om efficiëntie van compressiekoelmachine te verhogen en om meer gebruik te maken van vrije koeling (beneden 12/13°C buitenluchttemperatuur).
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	Zaalkoelers met hogetemperatuurkoeling (ter indicatie: koelwater is minimaal 18°C).
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Zaalkoelers met lagetemperatuurkoeling (ter indicatie: koelwater is maximaal 12°C). Seizoensgemiddelde COP van bestaande compressiekoelmachine is maximaal 3,5 bij groot datacenter en maximaal 5,0 bij klein datacenter.
Technische randvoorwaarden	Gescheiden koude en warme gangen met vrije koeling zijn aanwezig.
Economische randvoorwaarden	N.v.t.
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Nee. Natuurlijk moment: Ja.
Alternatieve erkende maatregelen.	N.v.t.
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.
Huidige situatie	Er is geen koelinstallatie aanwezig.

Activiteit	In werking hebben van een koelinstallatie			
Nummer maatregel	38			
Omschrijving maatregel	Vrije koeling in datacenter toepassen om bedrijfstijd van compressiekoelmachine te beperken.			
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	a) Droge koeler(s) via bypass toepassen.	b) Verdampingskoeler(s) via bypass toepassen.	c) Kunststof kruisstroomwarmtewisselaar en verdampingskoeler aan buitenzijde toepassen (indirecte lucht/luchtkoeling).	d) Open koelsysteem (directe vrije luchtkoeling) met additionele indirecte adiabatische koeler toepassen.
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	Compressiekoelmachine verzorgt de volledige koeling.			
	a) Klein datacenter met compressiekoelmachine met seizoensgemiddelde COP van maximaal 2,0. Temperatuur in koelsysteem en buitenklimaat moeten minimaal 40% vrije koeling mogelijk maken. Bijvoorbeeld in De Bilt kan bij gekoeldwatertemperatuur naar de zaalkoelers van minimaal 13°C bij buitenluchttemperaturen lager dan 8°C 40% van het jaar vrij gekoeld worden.	b) Compressiekoelmachine met seizoensgemiddelde COP van maximaal 2,5. Temperatuur in koelsysteem en buitenklimaat moeten minimaal 80% vrije koeling mogelijk maken. Bijvoorbeeld in De Bilt kan bij gekoeldwatertemperatuur naar de zaalkoelers van minimaal 18°C bij buitenluchttemperaturen van maximaal 13°C 80% van het jaar vrij gekoeld worden.	c en d) Compressiekoelmachine met seizoensgemiddelde COP van maximaal 3,0. Temperatuur in koude gang moet nagenoeg altijd vrije koeling mogelijk maken. Flexibele operatie van temperatuur en vochtigheid is mogelijk binnen de grenzen van ASHRAE recommended envelope en SLA's.	
Technische randvoorwaarden	Gescheiden koude en warme gangen. Bouwkundig moet het mogelijk zijn, bijvoorbeeld het dak moet het gewicht van het systeem voor vrije koeling kunnen dragen, en er moet ruimte zijn voor luchtkanalen en overige installaties. a en b) Als zaalkoelers met water of een ander niet-vorstbestendig koelmiddel werken, dan vrije koeling in een gescheiden vorstbestendig circuit opnemen en platenwarmtewisselaar en pomp opnemen zodat koelers vorstbestendig kunnen opereren.			
Economische randvoorwaarden	N.v.t.			
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	a en b) Zelfstandig moment: Ja. Natuurlijk moment: Ja.		c en d) Zelfstandig moment: Nee. Natuurlijk moment: Ja.	
Alternatieve erkende maatregelen.	N.v.t.			
Bijzondere omstandigheden	N.v.t.			
Huidige situatie	Er is geen koelinstallatie aanwezig.			

Type maatregel	Energiregistratie- en bewakingssysteem (EBS)		
Nummer maatregel	39		
Omschrijving maatregel	Borgen van de optimale energiezuinige in- en afstellingen van gebouw gebonden erkende maatregelen voor energiebesparing bij klimaatinstallaties voor ruimteverwarming, -koeling en -ventilatie door het automatisch registreren, analyseren van energieverbruik (zoals het aardgas- en elektriciteitsverbruik) en/of aansturing door een EBS. EBS heeft een rapportagefunctie met overzicht van energieverbruik per dag, week en jaar per kalenderjaar.		
Mogelijke technieken ten opzichte van uitgangssituatie	a) Slimme meter toepassen	b) EBS toepassen	c en d) EBS toepassen
Uitgangssituatie op basis van een referentietechniek	a) Een EBS ontbreekt waardoor geen analyse en handmatige sturing mogelijk is voor het verminderen van de bedrijfstijd van de klimaatinstallaties en realiseren van zo laag mogelijke binnentemperatuur buiten werktijden.	b) Een EBS ontbreekt waardoor geen analyse en handmatige sturing mogelijk is voor het verminderen van de bedrijfstijd van de klimaatinstallaties, realiseren van een zo laag mogelijke binnentemperatuur buiten werktijden, en stoken op zo laag mogelijk temperatuur door de verwarmingsbron.	c en d) Gebouwbeheersysteem (GBS) is aanwezig zonder een EBS waardoor geen automatische analyse van en automatische sturing door het GBS systeem mogelijk is voor het verminderen van de bedrijfstijd van de klimaatinstallaties, realiseren van zo laag mogelijke binnentemperatuur buiten werktijden, stoken op zo laag mogelijk temperatuur door de verwarmingsbron en voorkomen gelijktijdig koelen en verwarmen door klimaatinstallaties.
Technische randvoorwaarden	a) N.v.t.	b) N.v.t.	c) en d) N.v.t.
Economische randvoorwaarden	a) Aardgasverbruik is meer dan 25.000 m ³ per jaar	b)) Aardgasverbruik is meer dan 75.000 m ³ per jaar	c) Aardgasverbruik is meer dan 140.000 m ³ en gelijk aan of minder dan 170.000 m ³ d) Aardgasverbruik is meer dan 170.000 m ³ per jaar en een bruto vloeroppervlakte van meer dan 10.000m ²
Toepasbaar op een zelfstandig of natuurlijk moment?	Zelfstandig moment: Ja. Natuurlijk moment: Ja.		
Alternatieve erkende maatregelen	n.v.t.		
Bijzondere omstandigheden	n.v.t.		
Huidige situatie	Er is geen EBS aanwezig. Het nieuwe monitoring en bewakingssysteem van Tienmorgen Advies kan hier invulling aan geven.		

7.4 Maatregelen doelmatig beheer en onderhoud

Activiteit	Doel DBO	Maatregel(en) DBO
Apparatuur, machinerie en installaties	Doelmatige werking en gebruik van apparatuur, machines, installaties en computers.	Doelmatige werking en gebruik van apparatuur, machines, installaties en computers: - Buiten bedrijfstijden apparatuur, machinerie en installaties uitschakelen die onnodig aanstaan. - Periodiek de temperatuur- en tijdstellingen controleren en waar nodig herprogrammeren. - Borgen van de goede werking van apparatuur, machinerie en installaties die passen bij een juist gebruik (overeenkomstig de ontwerputgangspunten). - Uitvoeren van preventief onderhoud.
Huidige situatie	Is onderdeel van het beleid	
Energiebeheer	Registreren en monitoren van het elektriciteits- en aardgasverbruik met het onderzoeken van afwijkingen en treffen van maatregelen.	Registreren en monitoren van het elektriciteits- en aardgasverbruik met het onderzoeken van afwijkingen en treffen van maatregelen. - Periodiek controleren maand- of jaaroverzichten met de energiegebruiken en het analyseren van de afwijkingen. - Periodiek controleren van beschikbare gegevens over het energiegebruik over de dag-, avond-/nacht- en weekendperiode en het analyseren van afwijkingen.
Huidige situatie	Er vindt beperkte registratie plaats. Met name monitoring en bewaking van het elektriciteitsverbruik zal meer inzicht geven. Indien de nieuwe werkplaats wordt voorzien van een warmtepompinstallatie wordt de monitoring en bewaking van het elektriciteitsverbruik nog belangrijker.	
Gebouwschil	Warmteverlies beperken door naden, kieren en andere openingen in muren en gevels.	Warmteverlies beperken door naden, kieren en andere openingen in muren en gevels: - Controleren op en het dichtmaken van naden en kieren in muren en gevels. - Controleren op en het beperken van onnodig openstaande buiten- en haldeuren. - Instellen van de automatische schuifdeuren in een zomer- of winterstand. - Periodiek controleren en herstellen van schade aan isolatiemateriaal. - Voorkomen van koudebruggen en het beperken van warmteverlies via bestaande koudebruggen.
Huidige situatie	Is geen onderdeel van het beleid. Optie zou kunnen zijn om jaarlijks met een thermografische camera de isolatie en koudebruggen te controleren	

Isolatie	Controleren van en het borgen van een doelmatige werking van isolatiemateriaal bij leidingen, appendages en installaties.	Controleren instellen en het borgen van een doelmatige werking en gebruik van isolatiemateriaal van leidingen, appendages en installaties in onverwarmde ruimten: - Periodiek het isolatiemateriaal controleren op en het herstellen van beschadigingen van het isolatiemateriaal (van bijvoorbeeld verwarmingsinstallaties en koelinstallaties met bijhorende leidingen en appendages).
Huidige situatie	Nog geen onderdeel van het beleid Het verdient aanbeveling dit jaarlijks te controleren.	
Ruimte- en buitenverlichting	Periodiek schoonmaken van armaturen, lampen, reflectoren en bijhorende schakelingen en regelingen.	Doelmatige werking en gebruik van ruimte- en buitenverlichting: - Periodiek schoonmaken van armaturen, lampen, reflectoren en bijhorende schakelingen en regelingen. - Vervang tijdig defecte lampen. - Aanpassen van het verlichtingsniveau aan de activiteit.
Huidige situatie	Onderdeel van het beleid	
Ruimteventilatie	Periodiek schoonmaken van de luchtkanalen, filters en ventilatoren in het ventilatiesysteem.	Rendementverlies in het ventilatiesysteem voorkomen dan wel beperken: - Periodiek schoonmaken van de luchtkanalen, filters en ventilatoren in het ventilatiesysteem - Filters luchtkanalen tijdig vervangen. - Periodiek controleren en schoonmaken van de warmtewisselaars - Verminderen van luchtvervuilingsbronnen waardoor de ventilatievoud lager kan zijn. - Zo zuinig mogelijk instellen van bedrijfstijd ventilatievoorziening. - Controleren instellingen en afstellen van de frequentieregeling van ventilatoren.
Huidige situatie	Geen ventilatiesysteem aanwezig.	

stookinstallatie	Controleren instellingen en het borgen van een doelmatige werking en gebruik van de warmteopwekking.	Controleren instellingen en het borgen van een doelmatige werking en gebruik van de warmteopwekking: - Controleren instellingen bedrijfstijden - Controleren instellingen stookgrenzen (afstellen op warmtebehoefte) - Controleren instellingen stooklijnen (afstellen op warmtebehoefte) - Controleren betrouwbaarheid binnen- en buitenvoelers (ijken sensoren) - Controleren of binnen- en buitenvoelers op een representatieve plek zijn geïnstalleerd (hermonteren/-installeren voelers) - Controleren temperatuurinstellingen stookinstallatie voor buiten bedrijfstijden (nachtverlaging). - Periodiek onderhouden van de stookinstallatie. - Verlagen instellingen temperatuur van het tapwater tot minimaal 60 graden Celsius. - Controleren retourwatertemperatuur na distributie en warmteafgifte.
Huidige situatie	Stravers pleegt jaarlijks onderhoud.	

7.5 Kansen voor verbetering van de energieprestatie

Algemeen

Groene stroom

Bij de nieuwe aanbesteding voor energie (het huidige contract eindigt 31 december 2020) kan gekozen worden voor het toepassen van groene stroom.

Kantoor

In de hal zijn de breedtestralers vervangen door ledverlichting. De volgende maatregelen zijn tijdens de energiebeoordeling geconstateerd:

Labelverbetering

In 2023 dient ieder kantoor met een vloeroppervlakte groter dan 100 m² minimaal energielabel C of beter te hebben. Het verdient aanbeveling om nu een onderzoek uit te laten voeren naar het huidige label en eventuele noodzakelijk maatregelen in het beleid op te nemen. Deze maatregelen zullen zeker een positieve bijdrage leveren aan de reductie van de emissie ten gevolge van het gas- en elektriciteitsverbruik.

Opstarttijd cv-installatie regelen op basis van buitentemperatuur en interne warmtelast (maatregel 6 kantoren).

De c.v.-installatie is alleen voorzien van een weersafhankelijke regeling. Verder wordt de c.v. in hoog-laag bedrijf geregeld. In de praktijk zal de c.v.-installatie tijdens werktijden altijd in bedrijf zijn, ook als er geen warmtevraag is. Door het plaatsen van ene ruimtethermostaat in een referentieruimte wordt onnodig brandden van de c.v.-installatie voorkomen.

Vervanging binnenverlichting (maatregel 10 kantoren)

Een deel van de verlichting bestaat nog uit conventionele tl-verlichting. Door deze te vervangen door ledverlichting wordt een verlaging van het elektriciteitsverbruik gerealiseerd. Deze maatregel geeft gelijktijdig invulling aan de erkende maatregel voor kantoren maatregel 10. Conform de erkende maatregelenlijst dient deze maatregel uitgevoerd te worden op een zelfstandig moment.

Gezien de hoofdpijnklachten bij een eerdere proef met ledverlichting, is het zinvol om goed advies in te winnen over verschillende mogelijkheden van ledverlichting.

Onnodig branden van buitenverlichting voorkomen (maatregel 12 kantoren)

De buitenverlichting is voorzien van een schemerschakelaar. Echter is er geen schakelklok of aanwezigheidsdetectie toegepast. Hierdoor brandt de verlichting onnodig.

Geïnstalleerd vermogen buitenverlichting beperken (maatregel 13 kantoren)

De buitenverlichting bestaat uit zogenaamde kwikdamplampen. Deze kunnen vervangen worden door ledverlichting. Dit heeft direct een verlaging van het elektriciteitsverbruik tot gevolg. Deze maatregel kan goed gecombineerd worden tijdens de nieuwbouw van de werkplaats..

Energieregistratie- en bewakingssysteem (EBS) (maatregel 39 kantoren)

De meterstanden worden, met uitzondering van elektriciteit werkplaats, jaarlijks handmatig opgenomen. Een energieregistratie- en bewakingssysteem ontbreekt waardoor geen analyse en handmatige sturing mogelijk is voor het verminderen van de bedrijfstijd van de klimaatinstallaties, realiseren van een zo laag mogelijke binnentemperatuur buiten werktijden, en stoken op zo laag mogelijk temperatuur door de verwarmingsbron.

Het zou een optie kunnen zijn om een intelligent monitoringsysteem van Tienmorgen Advies te plaatsen. Met dit systeem kunnen niet alleen de waarden gemeten worden maar kan ook actief ingegrepen worden op verspillingsenergie.

Overige aandachtspunten

Naast de genoemde technische maatregelen, zijn de volgende aandachtspunten gesignaleerd:

- Papierverbruik. Inmiddels is overgegaan tot digitale facturering.
- Stroomverbruik van elektrische apparatuur. Bij vervanging van een apparaat wordt de stand der techniek gevolgd. Er kan meer rekening gehouden worden met het opgegeven verbruik van apparatuur.
- Geen verlichting en/of apparaten onnodig aan laten staan. Dit is standaard beleid. Wel zal hier constant aandacht voor nodig zijn om de inspanningen op dit gebied niet te laten verslappen.

Werkplaats

Er wordt een nieuwe werkplaats gebouwd. Het is zinvol om onderzoek te doen naar energieneutraal bouwen. Verder dient bij de bouw gelijktijdig aandacht besteed te worden aan de maatregelenlijst bedrijfshallen.

Brandstof

- Het is een optie om de bestaande heftrucks op een natuurlijk moment te vervangen door elektrische heftrucks.
- Er kan een laadpaal geplaatst worden. Dit stimuleert elektrisch rijden.
- Het is goed om de marktsituatie en de technische ontwikkelingen van alternatieve brandstoffen te blijven volgen.

8. Conclusie:

Als we kijken naar de CO₂-emissie van 2019 ten opzichte van 2016 zien we een ongunstige ontwikkeling. Na een verhoging van de CO₂-emissie in 2017, zagen we dat in 2018 de negatieve spiraal doorbroken leek. Er is in 2019 echter veel meer CO₂ uitgestoten dan in 2018.

Als we verder kijken naar de kansen voor verbetering van de energieprestatie, zien we dat er nog veel mogelijkheden zijn. Een aantal van deze mogelijkheden zijn opgenomen in de erkende maatregelenlijst voor kantoren en dienen conform het Activiteitenbesluit Milieubeheer ook uitgevoerd te worden. Daarnaast is de verplichte labelverbetering een aandachtspunt.

Met de bouw van de nieuwe werkplaats kan een inhaalslag worden gedaan. Ook het inkopen van "groen" stroom in het nieuwe contract kan een daling teebrengen.